

SZOCIÁLIS, GYERMEKJÓLÉTI ÉS GYERMEKVÉDELMI
MÓDSZERTAN

Az elérhető tudásbázis

A gyermekvédelem gyakorlata ma

Ráczné Németh Teodóra
2019. június 11.

Az előadás vázlata

- Jogszályi háttér röviden
- Preventív szemlélet érvényesülése – család- és gyermekjóléti szolgáltatás
 - Veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működtetése
- Gyermekvédelmi szakellátás – speciális szükségletű gyermekek ellátása

Jogszáabályi háttér

- A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.)

Alapelvek:

- „A gyermekek védelmét ellátó helyi önkormányzatok, gyámhatóság, bíróság, rendőrség, ügyészség, pártfogó felügyelői szolgálatként eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal, más szervezetek és személyek e törvény alkalmazása során **a gyermek mindenk felett álló érdekét figyelembe véve**, törvényben elismert jogait biztosítva járnak el.” (Gyvt. 2.§.(1))
- „Az (1) bekezdésben foglaltak szerint eljáró szervezetek és személyek tevékenységük során együttműködnek a családdal – és jogszáabályban meghatározottak szerint – **elősegítik a gyermek családban történő nevelkedését.**” (Gyvt. 2.§.(2))

Jogszáabályi háttér

Kapcsolódó végrehajtási rendeletek:

- **149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet** a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásokról (Gyer.),
- **235/1997. (XII.17.) Korm. rendelet** a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgáltatók és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról,
- **15/1998. (IV.30.) NM rendelet** a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről (Nmr.).

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekvédelmi ellátások rendszere

- Gyermekjóléti alapellátások
 - a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
 - b) a gyermekek napközbeni ellátása,
 - c) a gyermekek átmeneti gondozása,
 - d) gyermekek esélynövelő szolgáltatásai.
- Gyermekvédelmi szakellátások
 - a) az otthont nyújtó ellátás,
 - b) az utógondozói ellátás,
 - c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás (szakértői bizottságok).

Család- és gyermekjóléti szolgáltatás

2015. évi CXXXIII. törvény egyes szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról

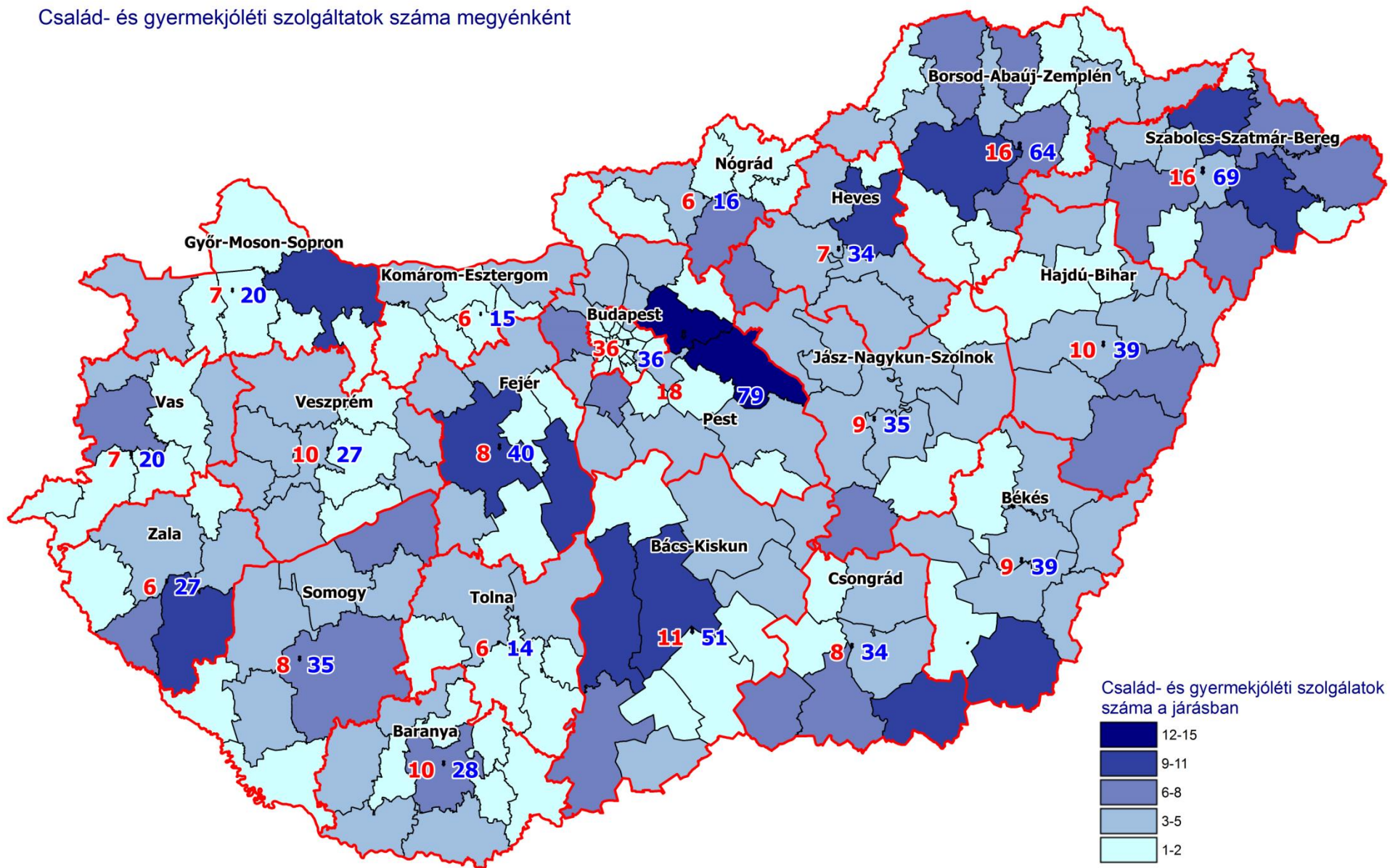
Teljes integráció - 2016. január 1.

- ▶ A családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás csak család- és gyermekjóléti **szolgálat** és család- és gyermekjóléti **központ** keretében működhet.
- ▶ A családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás bázisán, annak erőforrásai hatékonyabb elosztásával, kötelező **önkormányzati feladatként** szükséges ellátni.
- ▶ A polgármesteri hivatallal rendelkező települési önkormányzatok, illetve a közös hivatalok székhely szerinti települési önkormányzata feladatkörébe került a **lakóhely szintű minimumszolgáltatások biztosítása**.
- ▶ A járasszékhelyek települési önkormányzataihoz került kötelezően a **hatósági feladatokhoz kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenységek, valamint a speciális szolgáltatások biztosítása**.
- ▶ A járasszékhely település a központ feladatai, valamint a speciális szolgáltatások vonatkozásában kiterjed **a járást** alkotó települések lakosságára.
- ▶ A gyermekjóléti központok száma **48-ról 197-re** emelkedett.

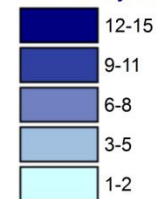

Család- és gyermekjóléti központok száma megyénként

Család- és gyermekjóléti szolgálatok száma megyénként

Család- és gyermekjóléti szolgálatok száma a járásban

Család- és gyermekjóléti szolgáltatás

A gyermekjóléti alapellátások megerősítése egyrészt szervezeti változásokat másrészt **olyan szakmai átalakítást jelent, amely holisztikus szemléletben kezeli a gyermeket és a családot:**

- ▶ a gyermekjóléti szolgáltatás gyermekvédelmi rendszerben betöltött **központi irányító, koordináló szerepkörét** szükséges volt **megerősíteni,**
- ▶ a társadalmi felzárkózás területén bevált **jó gyakorlatokat,** szolgáltatásokat szükség szerinti mértékben és módon **be kell emelni a hivatalos ellátórendszerbe,** ennek a kereteit meg kellett teremteni,
- ▶ a különböző **ellátási formák közti együttműködési lehetőségeket** ki kell használni (például a gyermekétkeztetés normatív jellegű finanszírozásának biztosítása szükségszerűen összefügg a gyermekjóléti szolgáltatás megerősítésével), s ehhez is kereteket kellett kialakítani,
- ▶ a **szociális segítő munkát indokolt volt elválasztani a hatósági intézkedésekhez kapcsolódó** koordinatív, számon kérő jellegű kísérő tevékenységtől.

Család- és gyermekjóléti szolgáltatás

Család- és Gyermekjóléti Központok fókuszban

Centrális szerep

- ▶ Át kell lássa a teljes járási szintű **humán közszolgáltatási ellátórendszer**t.
- ▶ Figyelemmel kell kísérje:
 - ✓ a járást alkotó településen élő gyermekek, családok helyzetét,
 - ✓ járás területén gyermekeknek, családoknak szolgáltatást nyújtó intézményes szereplők tevékenységét,
 - ✓ a járás településén működő észlelő- és jelzőrendszert.
- ▶ Bázisai lehetnek a helyi szintű szakmafejlesztésnek.

Jelzési kötelezettség – veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer

Gyvt. 17.§. (2) Az (1) bekezdésben meghatározott intézmények és személyek kötelesek

a) jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál,

b) hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

A veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működési szintjei

Az észlelő- és jelzőrendszer négyszintűvé alakult, melyből két szint 2016. január 1-jétől került kialakításra

Helyi szinten (jelzőrendszer első szintje)

- ▶ A család- és gyermekjóléti szolgálat feladata a helyi gyermekvédelmi jelzőrendszer szervezése, az együttműködési formák kialakítása, működtetése, dokumentálása.
- ▶ A feladatra nevesítve lett **jelzőrendszeri felelős**, aki a területről érkező jelzéseket heti rendszerességgel lejelenti a központ járási jelzőrendszeri tanácsadója felé.
- ▶ Helyi szinten történik az **esetkonferenciák** szervezése, továbbá az évi 6 alkalommal tartandó szakmaközi esetmegbeszélés, valamint az éves szakmai tanácskozás megszervezése.
- ▶ Helyi **jelzőrendszeri intézkedési terv** készítése - a helyi gyermekvédelmi jelzőrendszer működését értékelő és hatékonyságát növelő javaslatok és intézkedések rendszerezéséből.

A veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működési szintjei

Járási szinten (a jelzőrendszer második szintje)

- ▶ A család- és gyermekjóléti központ folyamatos szakmai háttérrel **biztosít** a települési szinten dolgozó családgondozóknak, jelzőrendszeri felelősöknek, fogadja jelzéseiket, problémáikat.
- ▶ A **járási jelzőrendszeri tanácsadó** feladata a települési szintű jelzőrendszerek működésének segítése, **szakmai támogatása**.
- ▶ A település családsegítőinek, jelzőrendszeri felelőseinek **jelzőrendszeri munkáját koordinálja**, feladata a településekre szervezett esetkonferenciák, szakmaközi megbeszélések, éves szakmai tanácskozás szervezésében való részvétel, az azokon való részvétel.

A veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működési szintjei

2017. január 1-től a jelzőrendszer megerősítésének folytatásaként további két szint került meghatározásra

Megyei szinten (a jelzőrendszer harmadik szintje)

- ▶ A fővárosi és megyei kormányhivatal támogatást nyújt a gyermekvédelmi jelzőrendszer működése kapcsán létrejött problémák, nehézségek, kezeléséhez, a Gyvt. 17. §-ában meghatározott gyermekvédelmi észlelő- és jelző rendszer tagjainak, továbbá a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtóknak.
- ▶ Alapvető feladata a jelzőrendszer működésének, működtetésének javítását szolgáló intézkedések, tevékenységek kezdeményezése, megvalósítása, szakmai segítségnyújtás ezek megvalósításához.
- ▶ Évente összehívja a járási jelzőrendszeri tanácsadókat és közösen értékeli a megye gyermekvédelmi rendszerének működését.

A veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működési szintjei

Országos szinten (jelzőrendszer negyedik szintje)

- ▶ Az állam fenntartói feladatainak ellátására a **Kormány rendeletében kijelölt szerv (Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság – SZGYF)** gondoskodik a jelzőrendszer hatékony működését szolgáló képzések szervezéséről.
- ▶ Módszertan kidolgozásáról.
- ▶ 24 órás ingyenesen hívható telefonos szolgáltatás működtetéséről (Gyermekvédő hívószám).

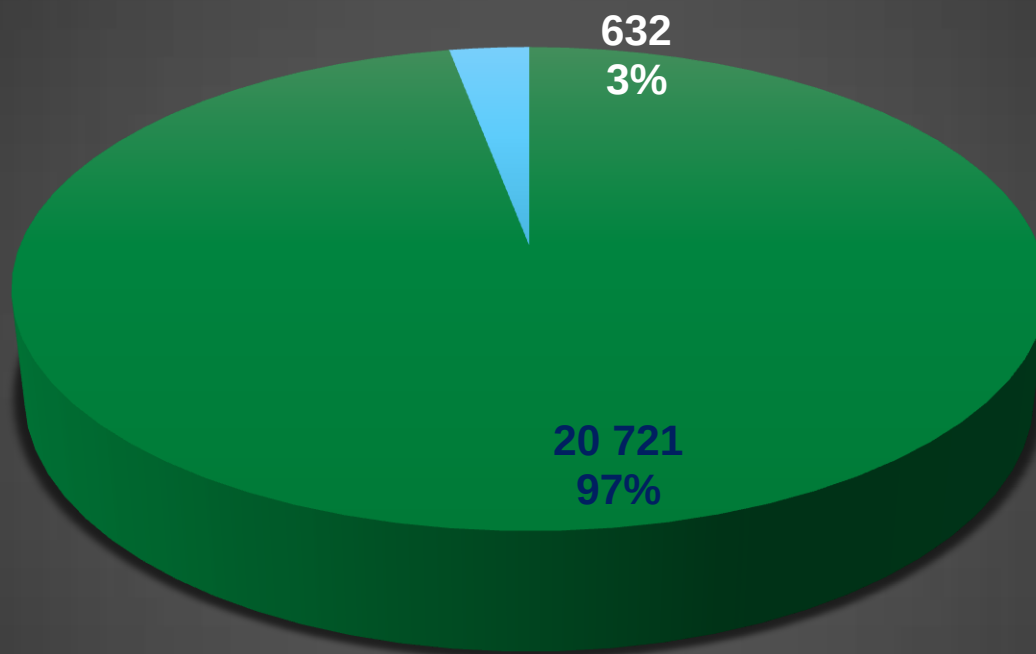
06-80-21-20-21

Gyermekevédelmi szakellátás

- Otthont nyújtó ellátások:
 - nevelőszülői elhelyezés,
 - gyermekotthoni, lakásotthoni elhelyezés.

Gyermekevédelmi szakellátásban lévő kiskorúak száma

Kiskorú ellátottak száma (Fő)

■ ellátottak száma

■ speciális vagy kettős szükségletű ellátottak száma

- Speciális ellátást kell biztosítani:

ba) a súlyos személyiségfejlődési, érzelmi élet- és impulzuskontroll-zavarokkal küzdő, illetve súlyos pszichotikus vagy neurotikus tüneteket mutató gyermek (a továbbiakban együtt: súlyos pszichés tüneteket mutató gyermek),

bb) a súlyos magatartási és beilleszkedési zavarokat vagy súlyos antiszociális viselkedésformákat tanúsító gyermek (a továbbiakban együtt: súlyos disszociális tüneteket mutató gyermek),

bc) az alkohol, drog és egyéb pszichoaktív szert használó gyermek (a továbbiakban: **pszichoaktív szert használó gyermek**)

sámára;

- **Kettős szükségletű gyermekek**

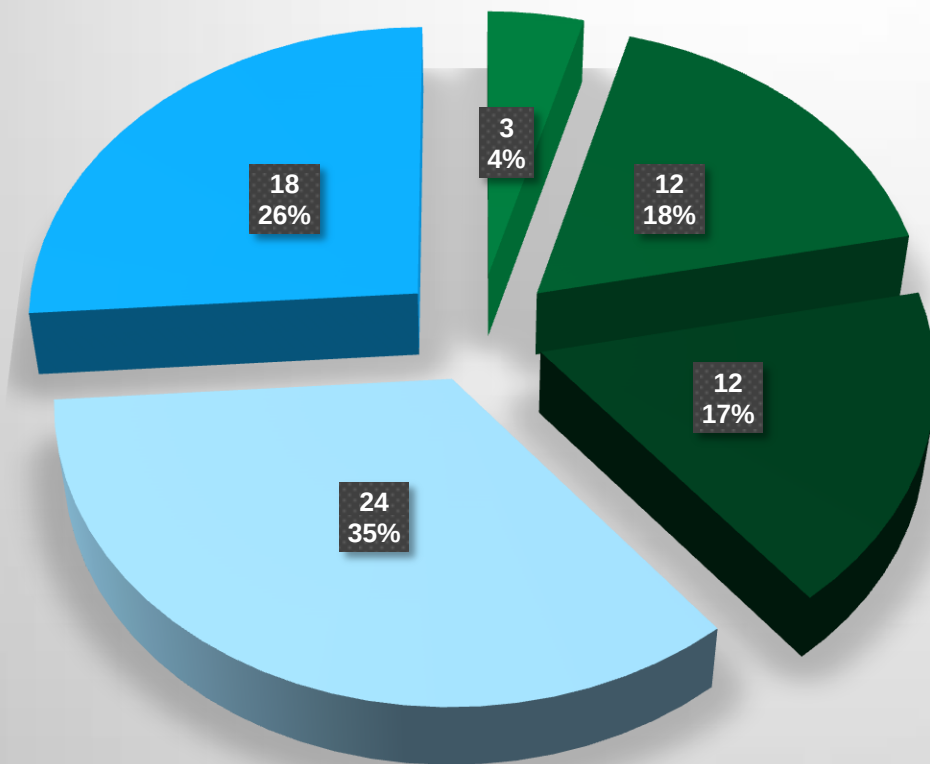
- a) különleges ellátást kell biztosítani

- aa) a tartósan beteg, a fogyatékos,

- ab) a három év alatti
gyermek számára;

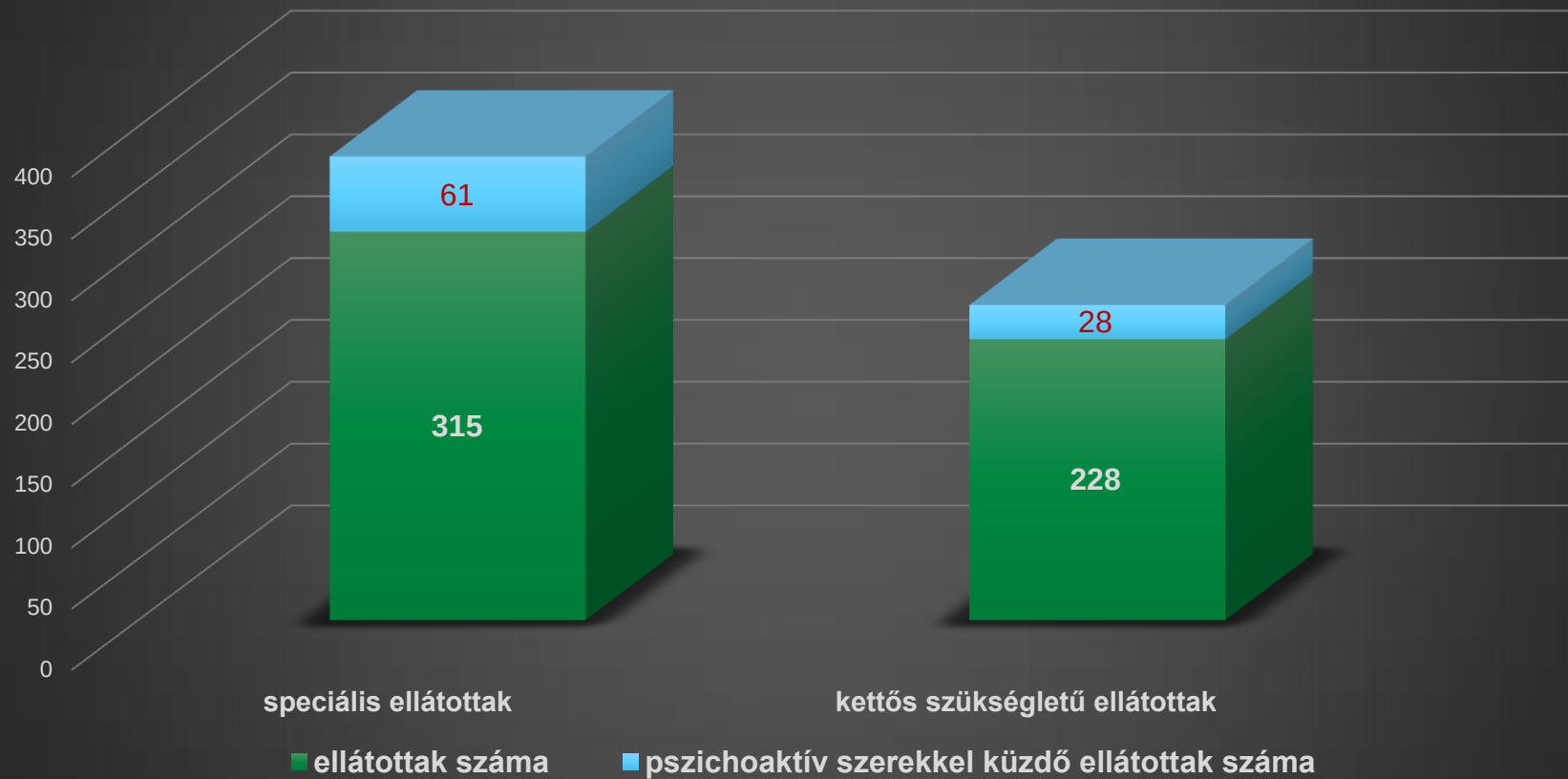
- c) különleges és speciális ellátást együttesen kell biztosítani a különleges és speciális szükségletet egyidejűleg mutató gyermek (a továbbiakban: kettős szükségletű gyermek) számára.

Speciális és kettős szükségletű gyermekek gondozásával foglalkozó szolgáltatók száma

- Központi speciális gyermekotthonok száma
- Központi speciális gyermekotthonnak nem minősülő speciális gyermekotthon száma
- Speciális lakásotthon száma
- gyermekotthonban biztosított gyermekvédelmi speciális ellátás szolgáltatók száma
- lakásotthonban biztosított gyermekvédelmi speciális ellátás szolgáltatók száma

Speciális vagy kettős szükségletű ellátottak (Fő)

Speciális ellátás

- **otthont nyújtó ellátás**
- *„A speciális és különleges ellátás kiterjed a gyermek korához, állapotához és szükségleteihez igazodó oktatásra, szakképzésre, foglalkoztatásra, valamint ápolására, szocializációjára és reszocializációjára, továbbá habilitációs és rehabilitációs kezelésére is.”*
Gyvt.53.§ (3)
- **utógondozói ellátás** keretében – lakhatás és egyéb szükséges ellátások: étkezés, tanulmányok támogatása, utazási költségek térítése, álláskeresés támogatása

Dorghasználat, szenvedélybetegség téma az otthont nyújtó ellátást biztosító gondozási helyek feladatellátásában

- Fő probléma a gyakorlati tapasztalatok alapján: dohányzás, alkoholfogyasztás
- Feladatok:
 - **megelőzés:** ismeretterjesztés, információ gyűjtése és továbbítása (rendőrséggel együttműködve – bűnmegelőzési terület),
 - **célzott kezelési megoldások** (egészségügyi ellátásokkal együttműködve).
- **Ellátást biztosító helyek:** lakásotthon, gyermekotthon és központi speciális gyermekotthonok

„Ha a világot folyamatosan csak részeiben látjuk, ha csak jelenlegi intézményünkől, csak két szemünkkel lehatárolt perspektíván keresztül vizsgálódunk, és ha valamennyien csak e lehatárolt éleltapasztalattal és a kérdések lehatárolt megértésével rendelkezünk, akkor csak rontani fogunk szolgáltatás egészén...” (Laming 1995, idézi Hume - Sharples 1995, p. 155. old.).

A szenvedélybetegség kezelését a gyermekjólét és gyermekvédelem önmagában nem tudja felvállalni, csak az egészségügyi ellátórendszerre támaszkodva, valamint a drogproblémával küzdőket támogató szervezeteket és intézményeket segítségül hívva.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!